

CESTY EVANGELIA A VÍRY

NA PODKLADĚ SAMAŘSKÉ ZKUŠENOSTI

| Sk 8,4-25 | Matouš 5,11-16 |

První čtení

Matouš 5,11-16 Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně. 12 Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích; stejně pronásledovali i proroky, kteří byli před vámi.

13 Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali. 14 Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. 15 A když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě. 16 Tak ať svítí světlo vaše před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.

Čtení biblického textu – Sk 8,4-25

Ti, kteří se z Jeruzaléma rozprchli, začali kázat evangelium všude, kam přišli. 5 Filip odešel do města Samaří a zvěstoval tam Krista. 6 Všichni lidé byli zaujati Filipovými slovy, když je slyšeli, a když viděli znamení, která činil. 7 Neboť z mnoha posedlých vycházeli s velkým křikem nečistí duchové a mnoho ochrnutých a chromých bylo uzdraveno. 8 A tak nastala veliká radost v tom městě.

*9 Jeden muž, jménem Šimon, který tam žil, už dlouhou dobu svou magií uváděl v úžas samařský lid; říkal o sobě, že je v něm božská moc (srov KP). 10 Všichni - prostí i významní - mu dychtivě naslouchali a říkali si: "On je ta božská moc, která se nazývá Veliká." 11 Poslouchali ho ve všem proto, že na ně dlouhý čas působil svou magií. 12 Ale, **když uvěřili Filipově zvěsti o Božím království a o Ježíši Kristu**, dávali se pokřtít muži i ženy. 13 Tu uvěřil i sám Šimon, dal se pokřtít, byl stále s Filipem a nevycházel z úžasu, když viděl, jak se tu dějí veliká znamení a mocné činy.*

14 Když apoštolové v Jeruzalémě uslyšeli, že v Samařsku přijali Boží slovo, poslali k nim Petra a Jana. 15 Oni tam přišli a modlili se za ně, aby také jim byl dán Duch svatý, 16 neboť ještě na nikoho z nich nesestoupil; byli jen pokřtěni ve jméno Pána Ježíše. 17 Petr a Jan tedy na ně vložili ruce a oni přijali Ducha svatého.

18 Když Šimon viděl, že ten, na koho apoštolové vloží ruce, dostává Ducha svatého, nabídl jim peníze a řekl: 19 "Dejte i mně tu moc, aby Ducha svatého dostal každý, na koho vložím ruce." 20 Petr mu odpověděl: "Tvé peníze ať jsou zatraceny i s tebou: Myslíš si, že se Boží dar dá získat za peníze! 21 Tato moc není pro tebe a nemůžeš mít na ní podíl, neboť tvé srdce není upřímné před Bohem. 22 Odvrát' se proto od této své ničemnosti a pros Boha; snad ti odpustí, co jsi zamýšlel. 23 Vidím, že jsi pln hořké závisti a v zajetí nepravosti."

24 Šimon na to řekl: "Modlete se za mne k Bohu, aby mne nepostihlo nic z toho, o čem jste mluvili."

25 Apoštolové i potom vydávali svědectví a kázali slovo Páně. Pak se vraceli do Jeruzaléma a ještě cestou zvěštovali evangelium v mnoha samařských vesnicích.

ooo 000 ooo

Uvedení

1) *Biblický kontext*

Příběh osmé kapitoly Skutků podává svědectví o tom, jak evangelium překročilo hranice staletí pěstované rasové a náboženské nenávisti mezi Židy a Samařany, a přineslo jednak ovoce spásy a osobní víry, pak ovšem také sjednocení těch, kdo „se spolu nestýkali“ (J 4,9). Evangelium přineslo osobní naději a spojilo nespojitelné do nového společenství. Ve Sk 8 máme uprchlíky a rasové i náboženské předsudky a propasti. Zdá se, že do rasové a nábožensky rozjitřené současnosti potřebujeme nechat zaznívat zvěst o proměňující a sjednocující moci Ducha svatého.

2) *Kontext církevních dějin a svátků*

Biblický text Sk 8 bych rád postavil také do kontextu církevních svátků. Dnes je svátek věrozvěstů (A.D. 863) Cyrila a Metoděje a zítra 600. výročí upálení M. J. Husa v Kostnici. To, co všechny postavy – biblického Filipa (první křesťany) – věrozvěsty – J. Husa – spojuje, je zápas o evangelium a pravý a čistý život z evangelia.

Smutným svědectvím českých dějin je to, že postavy věrozvěstů i M. J. Husa jsou spíše tím, co křesťany (i společnost) rozděljuje, než aby tito

mužové byli zdrojem a inspirací k jednotě církve skrze evangelium Pána Ježíše. A hned k tomu dodejme, že tomu tak není jejich vinou.

Vždyť z věrné služby věrozvěstů Cyrila a Metoděje čerpají všichni čeští křesťané. Evangelium nám bylo – ve světle dnešního biblického textu řečeno „Filipovsky“ – zvěstováno právě jimi. Měli bychom (a myslím tím teď nás protestanty) za ně být vděční. Jen nám to naši čeští křesťanští předkové příliš neusnadnili, protože věrozvěsty použili jako nástroj věroučného boje proti M. Janu Husovi tím, že svátek věrozvěstů dali hned vedle Husa jako jeho věroučnou protiváhu (je zajímavé, že katolický server vira.cz toto spojení odmítá). Svátek Cyrila a Metoděje nepochybně měl zastínit připomínku nepohodlného J. Husa, proto padla volba data na 5. červenec. Toto datum přitom vůbec s nesouvisí s nějakou významnou událostí jejich života – narozením, smrtí, či významným činem – příchodem do českých zemí (*dříve se připomínali 9. března; v roce 1863 byl přeložen na 5. červenec a roku 1880 rozšířen pro celou katolickou církev*). Pravoslavní si připomínají svátek C&M 11. dubna, kdy se má za to že překročili hranice Velké Moravy.

Proto mnozí protestanté – a s nimi docela hlasitě i pravoslavní křesťané – vnímají svátek Cyrila a Metoděje přinejmenším s jistými rozpaky, pokud ho přímo neodmítají (pravoslavní, pro které je Hus světcem). **Je potěšitelné**, že ekumenický dialog minulých několika málo desítek let podpořený slavnostmi smíření nám nově otvírá prostor pro vděčné vnímání Cyrila, Metoděje i Jana Husa, jako věrných služebníků evangelia, kteří namnoze odrážejí biblické vzory misie a evangelizace.

A tak si je dnes postavme do zorného pole příběhu příchodu a zvěstování evangelia v biblickém Samaří.

Cesta a působení evangelia a jeho svědků v Samaří

Zdůrazním z něj tři klíčové momenty, které se pojí k jednotlivým postavám (Filip, apoštolové Petr a Jan, a významný Samařan Šimon mág).

1) Filip a jeho věrohodné zvěstování slovy i pomocí

Sk 8,4-8 Ti, kteří se z Jeruzaléma rozprchli, **začali kázat evangelium** všude, kam přišli. *5* Filip odešel do města Samaří a **zvěstoval** tam Krista. *6* Všichni lidé byli **zaujati Filipovými slovy**, když je slyšeli, a když

viděli znamení, která činil. 7 Neboť z mnoha posedlých vycházeli s velikým křikem nečistí duchové a mnoho ochrnutých a chromých bylo uzdraveno. 8 A tak nastala veliká radost v tom městě.

Při pohledu na Filipovu službu vidíme, čeho byli svědky Samařané. **Slyšeli slovo** - slovo o Kristu, jeho životě a díle; slovo o splněním očekávání Mesiáše. *Filip v tomto ohledu měl na co navázat*, protože i Samařané očekávali Mesiáše. ->> My odsud vyčítáme, že je potřeba při zvěstování Božího díla v Pánu Ježíši Kristu hledat, jak Pán Ježíš odpovídá na očekávání člověka, anebo jak evangelium zapadá do konkrétní situace člověka. Máme nejenom duchovní potřeby, ale i jiné potřeby.

Filip měl na co navázat nejenom slovem o Mesiáši, ale **také činy**. Lidé totiž nejenom slyšeli, ale viděli. Byli svědky uzdravování. Viděli dobré činy (a mocné činy) doprovázející slovo evangelia - uzdravení posedlých a chromých. Lidé nejenom slyšeli dobré slovo, ale byli svědky dobrého činu. Slovo evangelia spojené s dobrou vůlí a činy ve prospěch druhých, to je mocný nástroj.

V případě Filipovy mise je to pochopitelné v tom smyslu, že činy které doprovázely slovo, byly vskutku mimořádné - řekněme to jinak, nebyly běžné a ani v budoucnosti neměly být běžné. Byly svobodným darem Ducha, nedaly se koupit ani nijak magicky vypůsobit, (jak si za chvíli řekneme u Šimona mága).

Přesto princip evangelizace nám zůstává, a to ve smyslu toho, co se jednou stalo Petrovi a Janovi při příchodu do chrámu. Žebrákovi tenkrát pověděli: „Petr však řekl: **„Stříbro ani zlato nemám, ale co mám, to ti dám:** ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod!“ (Sk 3,6) ->> Slovo o Pánu Ježíši Kristu může a má vždy i rozměr nabídnuté pomoci. Nejde o to vybírat si, co bychom rádi dali, ale nabídnout to, co každý z nás má!

Jestli v něčem církev a jednotliví křesťané v minulosti selhávali, tak to bylo právě v tom, **že něco kázali a něco jiného žili**. Kristovo evangelium spíš než aby nabízelo a pozvedalo, bralo - od naděje až po peníze a statky.

Připomenu v této souvislosti **slova M. Jana Husa**, z jeho kázání 20. 8. 1410 na slova z Kázání na hoře: „*Vy jste důl země a světlo světa.*“

Všichni duchovní v církvi dlužníci jsou, aby záslužně všem spolužijícím prospívali. To cítil Apoštol, světlo národů, i pravil proto v 1. kap. listu k Římanům: „**I moudrých i nemoudrých dlužník jsem.**“ Hus připomíná důležitost postoje považovat se za dlužníka všech, ne pána. Křiklavost tohoto evangelijního postoje narážela na zcela jiní pojetí řkc.

Prospívej též tedy představení a ostatní duchovní všeobecně všem, všude a vždy, neustále až do smrti, neboť tehdy budou světlo, jak praví Pravda: „Vy jste světlo světa', ozařující tento světlem moudrosti celý a všude a stále.

Praví tedy první světlo ozařujíc své učedníky: „Vy jste sůl země“ dobrym životem, „vy jste světlo světa“ dobrym učením. Sůl v příkladech, světlo v učeních. **Neboť jako první sůl a první světlo – Kristus Ježíš počal činiti a učiti, tak i náměstek jeho a tak každý představený má zářiti svatostí co do vlastní osoby a po druhé má svítiti pravostí učení vzhledem k ovcím.** Neboť jinak kázání jeho by bylo neužitečné, neboť ve 49. žalmu jest psáno: „*Sic jinak bezbožníku praví Bůh: Což tobě do toho, že ty vypravuješ ustanovení má a bereš smlouvu mou v ústa svá; poněvadž jsi vzal v nenávist kázeň a zavrhl jsi za sebe slova má?*“ **Necht' uvažují učenci školní vlastní život a podobně představení, nevzali-li v nenávist kázeň a nezavrhují-li za sebe slova boží; kteříž ani dobře nežijí, ani dobře neučí, a chtěl-li by někdo poučiti je, brání.**

Stejný životní postoj, jako vidíme u diakona Filipa, vidíme také u M. J. Husa a stejně u věrozvěstů C&M. Je to postoj mužů evangelia a mužů pokorné služby. Jejich život byl prosycen evangeliem, to, co učili, to také žili, a proto bylo svědectví jejich života věrohodné a lákavé (mocné).

Tolik první klíčový moment na cestě evangelia (nejen) v Samaří. Druhý klíčový moment je spojen s apoštolu, kteří zůstali v Jeruzalémě a doslechli se o duchovním probuzení v Samaří.

2) Apoštolové – svorníky jednoty

Svědectví Filipa přineslo ovoce. Mnozí lidé uvěřili a nechali se pokřtít (můžeme si povšimnout oné samozřejmosti víry ústící do křtu). A pak přichází **jeruzalémská vizitace**. Byla důležitá? Byla nutná? S ohledem na staletí pěstovanou zášť a s ohledem na to, že samo křesťanství bylo teprve ve svých počátcích, nutné to bylo.

Apoštolové zjišťují (nevíme přesně jak), že (již pokřtění) Samařští ještě nepřijali Ducha svatého. Pro nás, kteří věříme, že Ducha svatého dostáváme podle Božího slibu¹, když uvěříme, je to matoucí. Proč byl dar Ducha u Samařských pozdržen až do příchodu magisteria – úřadu?

Zdá se, že zde není popsán vzor či pravidlo přijetí Ducha později po křtu. Zdá se, že mimořádnost doby, kdy se pokládaly základní kameny církve, si vyžadovala i z Boží strany určité nestandardní kroky. Hluboká propast mezi Samařany a Židy/křesťany ze Židů potřebovala vzájemné přemostění. **Samařané potřebovali** nejvyšší možné ujištění o tom, že jsou opravdu plně přijati do církve Pána Ježíše Krista (církve je ze Židů; Kristus by Žid) a tohoto ujištění se jim dostalo od těch, kdo byli sloupy církve – od Petra a Jana. **Stejnou měrou pak i sloupy církve** (a židovští křesťané) potřebovali bez pochyb objevit a ujistit se, že i Samařané byli plně obdařeni Duchem a jsou plnohodnotnými křesťany. Dar Ducha z rukou apoštolů byl základem jednoty a ujištění pro obě strany. Definitivně tak byly zbořeny staleté hradby nenávisti a nevraživosti.

Apoštolové se tak – spolu s Filipem – stávají nástrojem jednoty církve. Jsou svorníky jednoty. To je smysl duchovního úřadu obecně – má být svorníkem jednoty. Evangelium v moci Ducha tvoří jednotu, spojuje. To potřebujeme již od dob první církve objevovat.

Myslíme-li dnes také na širší kontext dějin církve ve spojení s věrozvěsty a Janem Husem, pak je zřejmé, že mnozí duchovní správcové tehdejších dob přestali být *svorníkem* jednoty – spíš se stali *svěrákem*, který drtil jednotu – a také služebníky evangelia – na kusy. Duchovní úřad

¹ Ef 1,13-14 V něm byla i vám, když jste uslyšeli slovo pravdy, evangelium o svém spasení, a uvěřili mu, vtisknuta pečeť zaslíbeného Ducha svatého 14 jako závdavek našeho dědictví na vykoupení těch, které si Bůh vydobyl k chvále své slávy.

má své opodstatnění a důležitost, ale jen do té míry, pokud rozpoznává Boží dílo a slouží - ne panuje - k jednotě.

To, čeho jsme svědky v samařské misi rozprchlých učedníků, je tedy věrohodnost slova a života (pomoci) a důležitost jednoty církve, která vnějšně viděno začínala být rasově dosti nesourodá. A přidejme k tomu třetí postavu samařského příběhu: je jistý Šimon mág, VIP Samaří.

3) Šimon mág – žádné duchovní hodnoty si nelze koupit

Muž, kterého zmiňuje Lukáš, jistý Šimon, byl zcela nepochybně významnou a všeobecně uznávanou postavou - duchovní postavou a duchovní autoritou Samaří.

Na tomto muži významného postavení **Lukáš ukazuje především moc evangelia**. Dokázalo konkurovat magii. Lidé, kteří před tím uznávali Šimona, se od něj odvrací a obrací se Filipovi a apoštolům a skrze ně k Pánu Ježíši. Jakkoli se zdála být Šimonova duchovní moc obrovská a nenapadnutelná, padla. Dokonce i Šimon sám uvěřil - „*byl stále s Filipem a byl pln úžasu, když viděl, co se děje.*“

A tady nám **Lukáš odhaluje určité nebezpečí** spojené s duchovním životem a duchovní službou. Šimon, vida mocné činy jako „ten, kdo je z branže“, byl zvyklý na to, že vše se dá za nějakých okolností koupit. Toužil po moci apoštolů, která se projevovala téměř jistě viditelně (když vkládali ruce na druhé). Chtěl také onu moc. Peněz měl dost, proč by si ji nekoupil! A tady se ukazuje jemu i církvi všech dob, že **duchovní hodnoty si nelze koupit** - ať je to odpuštění či nějaký duchovní dar.

V dějinách církve jsme svědky leccakého kupčení – od prodávání církevních úřadů hodnostářům po odpustky těm nejchudším poddaným! Duchovní moc se kupovala, i když to asi nebyla vpravdě duchovní, tedy Boží. Světskou moc si ale osobovala. **Dnes** si nejsem zcela jist, jestli někdo závidí křesťanům jejich moc. Spíš se zdá být *křesťanská víra pro mnohé neaktuální a nepotřebná*. O to víc ale v touze po svědectví slovem i životem potřebujeme i my vědět, že zvláštní moc si nijak na Pánu Bohu nemůžeme „vydupat“ (protože Boží moc bychom si rádi nějak získali). Potřebujeme přitom neustálé povzbuzení v tom, že úsilí o konzistentní slova (vyznání) a život z víry zaměřený na pomoc druhým je dodnes tím nejmocnějším svědectví o tom, co jsme přijali a

co pro nás znamená Pán Ježíš Kristus. K tomu se Pán Ježíš přiznává svou mocí a svými milostivými dary.

Shrnutí

V jedné řadě před námi dnes stálo svědectví Písma v příběhu misie v Samaří, a svědectví věrozvěstů C&M a M. J. Husa. Jsou to svědectví, jejichž jádro tvoří dílo Pána Ježíše Krista. Někdo ho přináší věrohodným způsobem života, jiný ho jako takové brání. A my z těchto svědectví můžeme brát inspiraci k životu a službě, v níž slovo a skutky budou v souladu. Tam přichází Duch svatý se svou mocí.

Jan Asszonyi